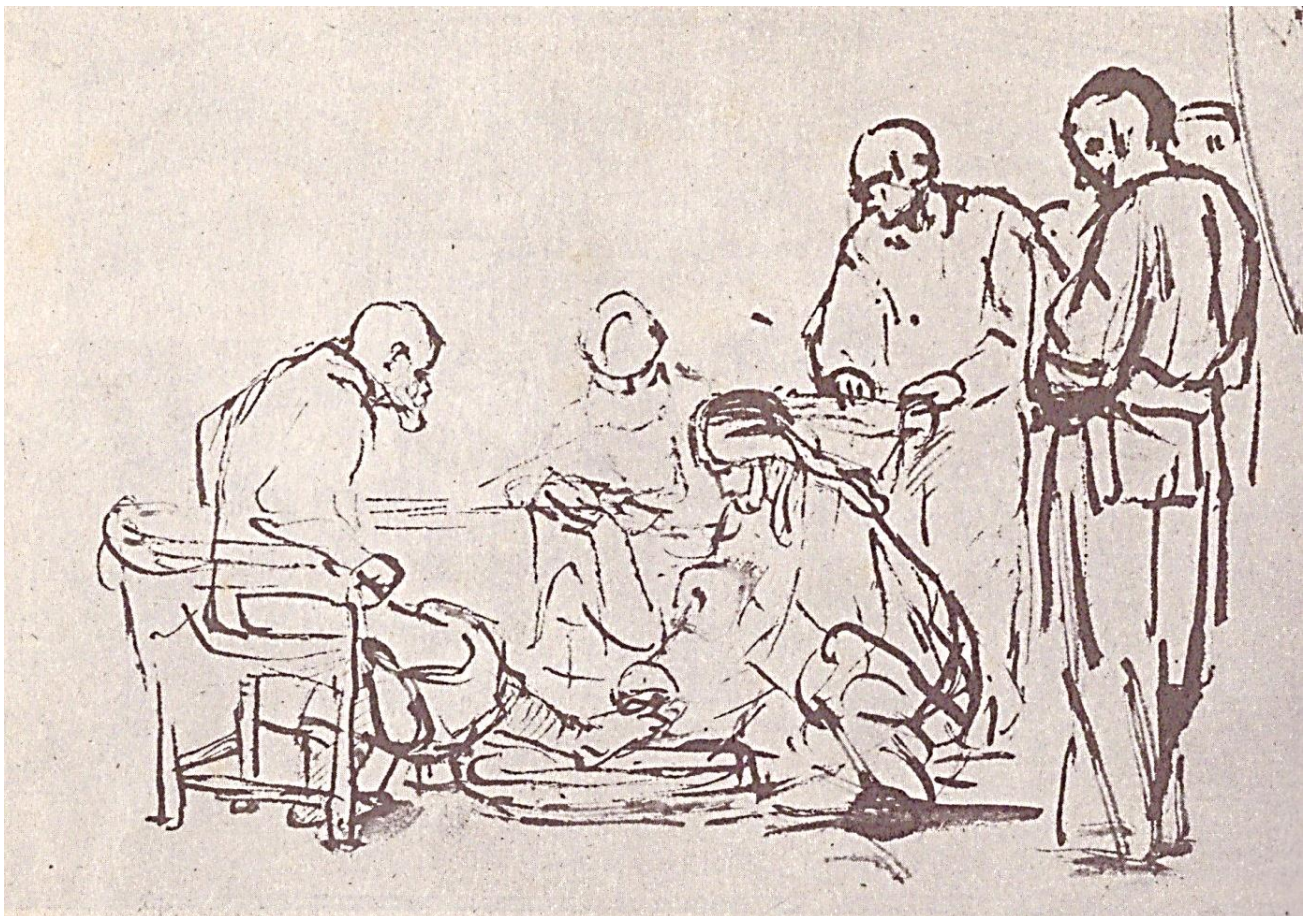

Lezing uit het evangelie volgens Johannes, hoofdstuk 13:1-15
(Nieuwe bijbelvertaling 2021)

Het was kort voor het pesachfeest. Jezus wist dat zijn tijd gekomen was en dat hij uit de wereld terug zou keren naar de Vader. Hij had de mensen die hem in de wereld toebehoorden lief, en zijn liefde voor hen zou tot het uiterste gaan. Jezus en zijn leerlingen hielden een maaltijd. De duivel had intussen Judas, de zoon van Simon Iskariot ertoe aangezet om Jezus uit te leveren. Jezus, die wist dat de Vader hem alle macht had gegeven en dat hij van God was gekomen en weer naar God terug zou gaan, stond tijdens de maaltijd op. Hij legde zijn bovenkleed af, sloeg een linnen doek om en goot water in een waskom. Hij begon de voeten van zijn leerlingen te wassen, en droogde ze af met de doek die hij omgeslagen had. Toen hij bij Simon Petrus kwam, zei deze: 'U wilt toch niet mijn voeten wassen, heer?' Jezus antwoordde: 'Wat ik doen begrijp je nu nog niet, maar later zul je het wel begrijpen.' 'O nee', zei Petrus, 'mijn voeten zult u niet wassen, nooit!' Jezus zei: 'Als ik ze niet mag wassen, kun je niet bij mij horen.' 'Dan niet alleen mijn voeten, heer, antwoordde Simon Petrus, 'maar ook mijn handen en mijn hoofd!' Hierop zei Jezus: 'Wie gebaad heeft hoeft alleen nog zijn voeten te wassen, hij is al helemaal rein. Jullie zijn dus rein – maar niet allemaal.' Hij wist namelijk wie hem zou uitleveren, daarom zei hij dat ze niet allemaal rein waren. Toen hij hun voeten gewassen had deed hij zijn bovenkleed aan, en ging weer naar zijn plaats. Begrijpen jullie wat ik gedaan heb? Jullie zeggen altijd "meester" en "heer" tegen mij, en terecht, want dat ben ik ook. Als ik jullie heer en jullie meester, je voeten gewassen heb, moet je ook elkaars voeten wassen. Ik heb een voorbeeld gegeven; wat ik voor jullie gedaan heb, moeten jullie ook doen.

Toespraak

It will Pass-over

Vandaag begint het christelijke Paasfeest. Bij joden wordt het Paasfeest thuis gevierd. De tafel is mooi gedekt met matses op een schaal, en verschillende soorten gerechtjes, waaronder een bitter kruid (mierikswortel of radijs). En flessen wijn om God mee te loven. Het is een sobere, rituele maaltijd in huiselijke kring met gasten. Elk van deze gerechten verwijzen naar de uittocht uit Egypte: matses als plat ongedesemd brood, want er was geen tijd dat te laten rijzen omdat de Israëlieten haastig moesten vertrekken. En het bittere kruid om de tranen van de slavernij te herdenken. En een kind vraagt steevast: 'Waarom is deze avond anders dan alle andere avonden?' Als antwoord daarop wordt het verhaal verteld over het joodse volk dat in Egypte terecht kwam, dat het daar geleden heeft en hoe God het daaruit bevrijdde. Zo krijgt het kind een bevrijdingsverhaal te horen. Al vroeg wordt het ingeprent dat vrijheid belangrijk is om goed te kunnen leven. En dat het toch niet zonder hoop is wanneer het in zijn of haar leven ooit anders zal worden. Dat alles voorbij zal gaan. Pasen wil zeggen: 'Het-gaat-voorbij'. Dood en verderf, oorlog, onderdrukking en slavernij. Dat alles gaat voorbij. Egoïsme, discriminatie, racisme, het zal allemaal voorbij gaan. 'It will pass over', zeggen engelsprekenden. Pasen = passover.

Bevrijdingsverhaal

Het kind heeft zulke bevrijdingsverhalen nodig. Voor zijn ontwikkeling. Om zich voor te bereiden op het grote leven. Het past helemaal bij zijn leeftijd. Het kind is een ontdekkingsreiziger. Wat is dit? Wat is dat? En: Waarom? En naarmate het ouder wordt zal het zelf zijn antwoorden vinden. Logica bestaat niet, want alles is onbegrijpelijk. De antwoorden op de waaroms vervullen het kind met een nieuw waarom. En wij, de ouderen, wij wilden wel dat we het kind konden sparen voor alles wat het kan overkomen, de tijden van verdriet, haat en uitzichtloosheid. Konden wij het maar beschermen tegen de chaos, tegen de brutaliteit, tegen het pessimisme. Konden wij onszelf maar dezelfde moed inspreken waarmee wij het kind bemoedigen. Opdat wij met het kind niet teleurgesteld zouden raken in wat ons aan moois en goeds werd ingeprent. Over woestijnen die zullen bloeien, dat geen zee te groot is om over te steken, en geen weg te lang is om je bestemming te bereiken, dat de hemel toch dichterbij ons is dan wat we waarnemen als wij omhoog kijken. Dat we nooit aan de ketenen vastgeklonken zullen blijven waarmee anderen ons hebben geknecht. Er zijn perspectieven. Er is een vooruitzicht. Een nieuw land waar brood, waardigheid en liefde met iedereen wordt gedeeld. Waar niemand te kort zal komen. De verhevende wordt een nederige, de nederige is een verhevende om zijn nederigheid.

Nieuw land

Jezus laat er een voorbeeld van zien. Hoe ziet dat nieuwe land eruit? Niet als de complexe wereld van ons. Met een overvol mensonterend Ter Apel. En een gezin dat goedbedoeld getraumatiseerde Oekraïners opneemt maar hen niet aanvoelt. In onze complexe wereld voelen we ons het meest solidair met wie we ons het beste kunnen identificeren, denken we: Witte huidskleur, zelfde kledingssoort. Maar de problematiek ligt in waar we ons wat meer voelen dan de ander. Hij komt uit het Midden-Oosten of uit Afrika, maar zij komt uit Oekraïne.

Ongemakkelijk

Waar Jezus binnenstapt worden we ongemakkelijk, en onzeker over onze eigen situaties en omstandigheden, waarvan we altijd dachten dat we het zo goed op een rijtje hadden. Die situatie vertegenwoordigt Petrus, altijd de eerste en de beste onder de leerlingen, altijd alles onder de controle. Maar zodra Jezus voor hem door de knieën gaat, raakt hij onzeker en laat hij zijn voeten aarzelend door hem wassen. Op de ets van Rembrandt (kijk maar eens) kijkt hij gespannen in de richting van zijn voeten wat daar mee gebeurt. Of beter gezegd: we zien wat er met hém gebeurt. Want hij zit op het puntje van zijn stoel, en hij heeft zijn handen vastgeklemd om de leuning. Zijn hele ziel en zaligheid verraad dat hij van zijn stuk raakt door het ongewone wat er gebeurt.

De wereld van Petrus en die van ons

Jezus gaat als 'heer' en 'meester' voor hem door de knieën, om aan te tonen dat wie groot is, in het koninkrijk klein heet, en wie klein is, in het koninkrijk groot heet. Je ziet het koninkrijk van God hier tegenover het rijk van onze wereld. Wij vinden het maar wát gewoon dat we geen zitplaats aanbieden aan de mindere. Dat we de onderdaan laten staan, omdat we classificeren en kwalificeren, bestempelen en

uitschakelen. Zo ziet onze dagelijkse orde er uit. De een heerst over de ander, de zwakkere moet buigen. Zo begrijpt Petrus de wereld. En wij toch eigenlijk ook.

Het koninkrijk Gods: De meester door de knieën

Maar de rollen worden hier omgedraaid, want het koninkrijk keert alles om. De 'heer' en 'meester', de man van aanzien, zit op zijn hurken voor Petrus. Wat we in de voetwassing zien gebeuren is dat Jezus voor het maximale gaat, wij ontvangen van hem onze waardigheid. We worden door hem gekend in de zwaarte van ons bestaan, door hem geheeld van de wonden die wij opliepen, en getroost met een troost die we nooit hebben gevoeld.

Jezus gaat voor het maximale

Voor het maximale gaan, dat doet hij in het avondmaal. Hij brak het brood voor ons, opdat wij zouden breken met de waan van de dag, en met de macht der gewoonte, de oorlog en de tirannie. Opdat wij niet zouden vergeten dat verhaal over bevrijding en een nieuw land, waar hij als kind mee was opgegroeid en de vraag stelde 'waarom is deze avond anders dan alle andere?' Om telkens opnieuw te horen dat het allemaal voorbijgaat als het allemaal anders voor je zal lopen. Om aan dat nieuwe land bij te dragen leerde hij leven met een besef van meer doen dan het gewone. Royaal inzetten voor de zwakkeren. Niet betaald zetten, maar kwijt schelden; niet terugdoen wat een ander je deed, maar doen wat een ander niet aan je deed: liefde op haat, vergeving op schuld. De strekking van de voetwassing is, in de geringe je gelijke zien. Niet meer en niet minder is dat de essentie van de kerk en van een eenvoudige manier van gemeente-zijn. Waarin wij deel uitmaken van hem die deed wat hij moest doen. De eenheid in hem bewaren via het brood, en de beker drinken als een voorproefje van dat nieuwe land. Daar heeft hij zijn leven voor gegeven. Omdat hij daarin geloofde. Dat wij geloven in zijn geloof. Als een teken van moed en vertrouwen dat alles voorbij gaat en het beste nog zal komen. Vanavond begint het Paasfeest.